

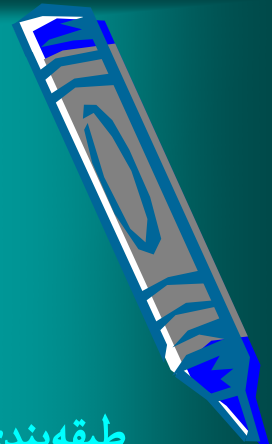
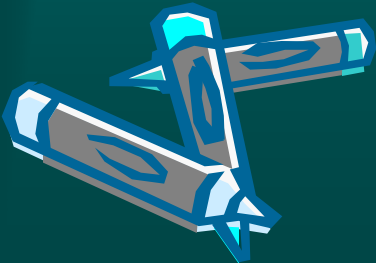
بادرنجبویه

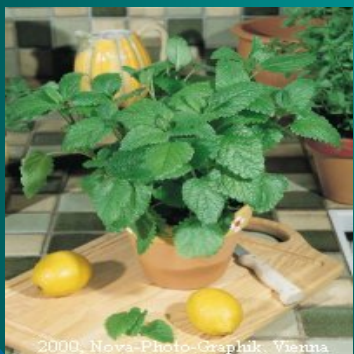
Melissa officinalis

طبقه‌بندی علمی:

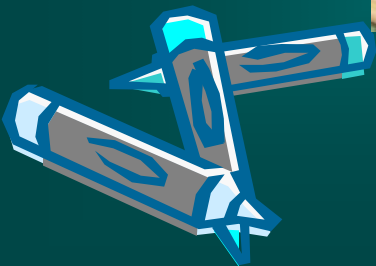
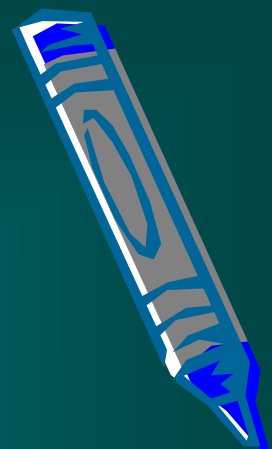
- فرمانرو: گیاهان
- دسته: گیاهان گلدار
- رده: دولپه‌ای‌ها
- راسته: لب‌گلی‌ها
- خانواده: نعنائیان
- سرده: بادرنجبویه‌ها

در انگلیسی
Balm
Lemon balm
Balm-Mint
Common balm

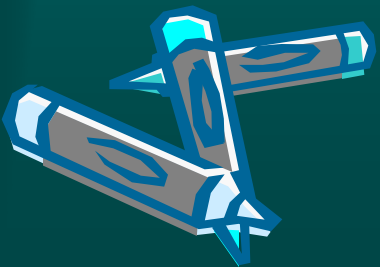
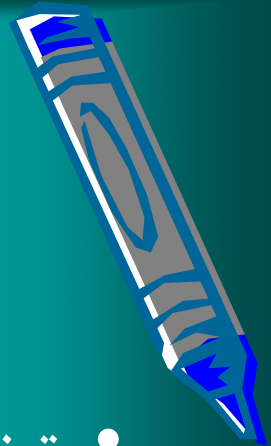
نامیده می شود .

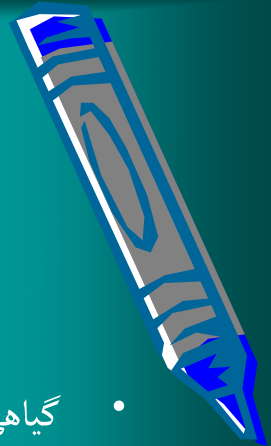

اسامی رایج:

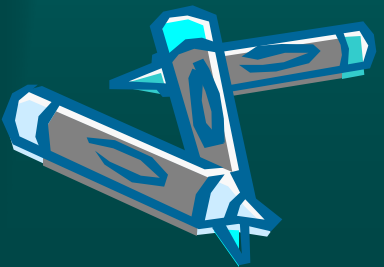
- ترنجان ، بلسان ، گل حنا ، بادرنگ بویه ، وارنگ بو (گیلکی) ، قرنفل بستانی ، پلنگ مشک (مازندران) ، حشیشه النحل ، بادر ، عاشق تره ، نازبوی ، بادرونه ، ترنگان ، بارنگبو ، مفرح القلب

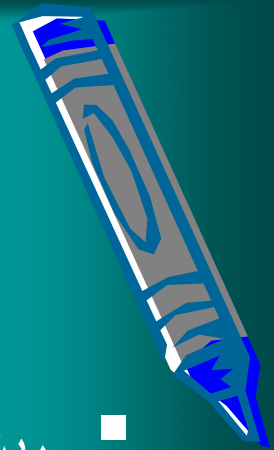

خصوصیات :

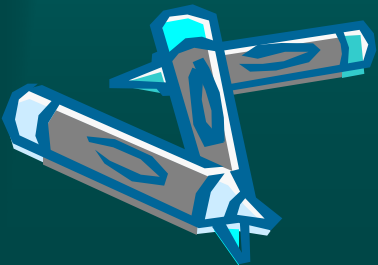
- گیاهی است معطر و علفی چندساله و پایا ، پرشاخه و پرپشت .
- ارتفاع گیاه متفاوت و به شرایط اقلیمی محل رویش آن بستگی دارد و بین ۳۰ تا ۸۰ سانتی متر
- به حالت وحشی در نواحی جنوبی و مرکزی اروپا ، اسپانیا تا قفقاز و در آسیای صغیر و ایران می روید .
- خاستگاه اصلی آن خاور مدیترانه است و در بعضی از نقاط آذربایجان نیز یافت می شود .
- تمام گیاه پوشیده از پرزهای ریز

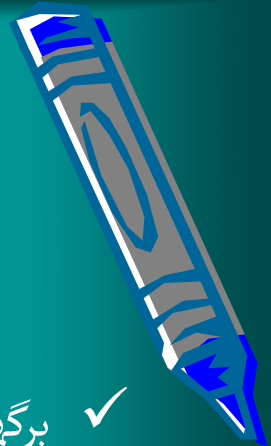

ریشه

- ریشه کوچک
- استوانه ای شکل
- سخت و نسبتاً "منشعب"
- بر روی ریزوم گره های خاصی وجود دارد که از این گره ها استولون ها و سایرانشعاب های ریشه ای به رنگ قهوه ای روشن خارج می شود .

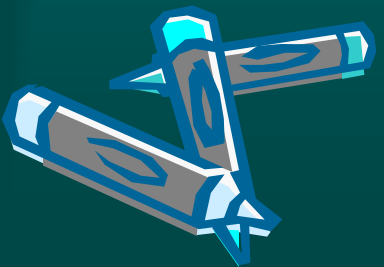

برگ :

- ✓ برگها كرك دار ، متقابل ، بيضوي ، به شكل قلب و دندانه دار
- ✓ طول برگها ۵ تا ۸ و پهناي آن ۴ تا ۵ سانتی متر
- ✓ رگبرگهاي متعددي به شكل مشبك
- ✓ رنگ برگ در سطح فوقاني پهنک سبز تيره ولي در سطح تحتاني آن سبز روشن
- ✓ سطح برگ ناصاف بوده و داراي برجستگی های متعددی

ساقه :

0 ساقه چهار گوش

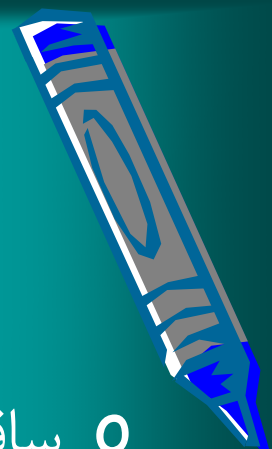
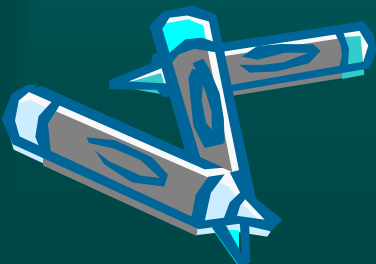
0 بی کرک

0 مستقیم

0 به ندرت ممکن است به

صورت خوابیده روی زمین

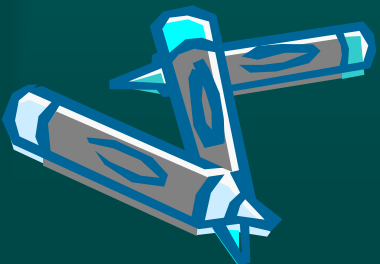
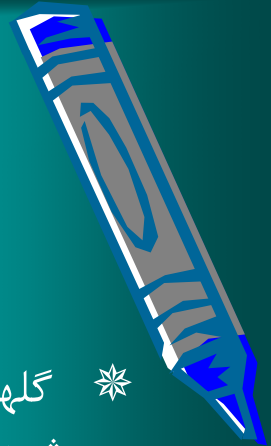
قرار گیرد

گل :

- * گلها در خرداد تا اواسط مرداد ظاهر می شود .
- * در قسمت فوقانی ساقه و در ناحیه زاویه برگها تشکیل می شوند .
- * غنچه ها معمولا زردرنگ هستند که پس از باز شدن گلهای سفید یا بنفش پدید می آیند
- * به تعداد ۶ تا ۱۲ تایی در محور برگها ظاهر می شوند .
- * دارای دمگل کوتاه ، مجتمع در چرخه های کم و بیش یک طرفه محوری شامل ۵ تا ۱۰ گل .

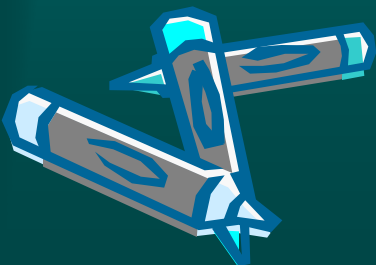
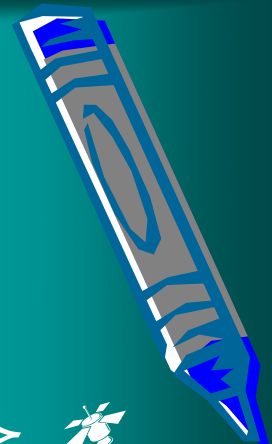

میوه :

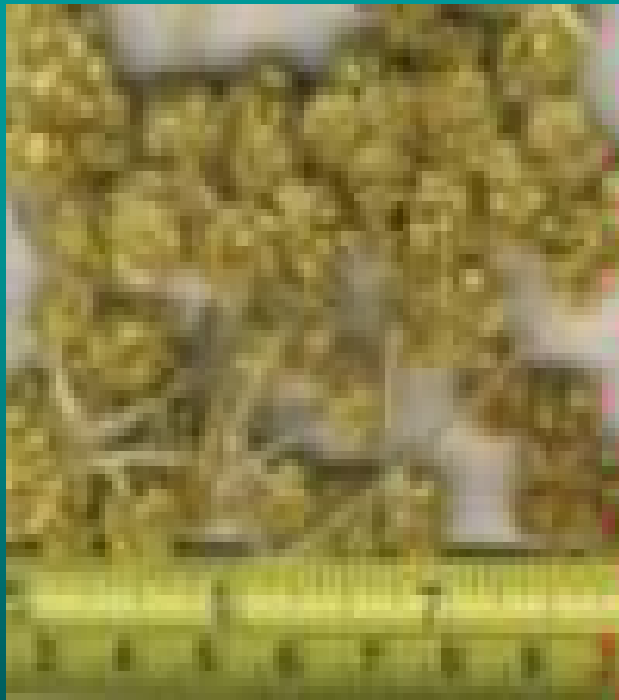
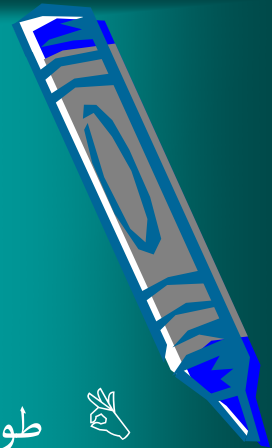
 چهار فندقه

 قهوه ای رنگ

 طول آن ۱ تا ۱ / ۵ میلی متر

دانه :

طول ۲/۱ تا ۵ میلی متر

تخم مرغی شکل

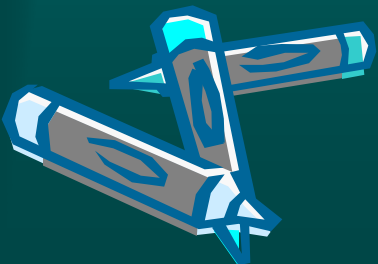
به رنگ تیره (قهوه ای) و براق

وزن هزار دانه ۶/۰ تا ۷/۰ گرم

بذور این گیاه چنانچه در شرایط مناسبی

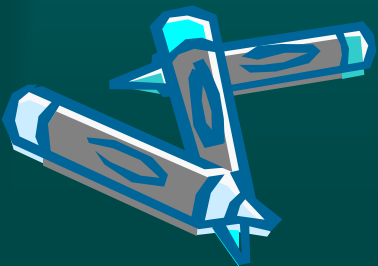
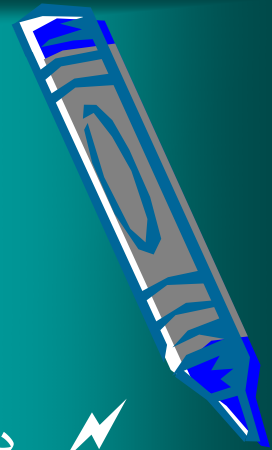
نگهداری شوند تا چهار سال از قوه رویشی

مناسبی برخوردارند

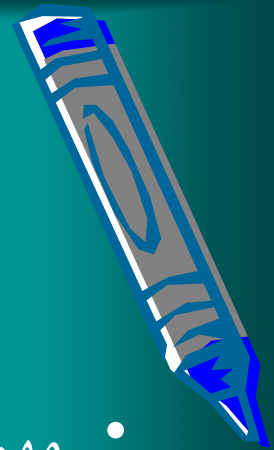

نیاز های اکولوژیکی

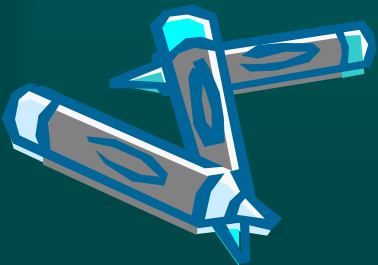
- ⚡ در مناطق آفتابگیر و با نور کافی ، گرم تا کمی خنک
- ⚡ دمایی مناسب جوانه زنی ۱۸ تا ۲۰ درجه سانتی گراد
- ⚡ درجه حرارت مطلوب در طول رویش ۲۰ تا ۲۲ درجه سانتی گراد
- ⚡ نسبت به سرما تا حدودی مقاوم است
- ⚡ رویش این گیاه در سایه سبب کاهش کمیت و کیفیت اسانس آن می شود
- ⚡ خاک با بافت متوسط رسی و یا شنی لومی با pH ۸/۴ تا ۸

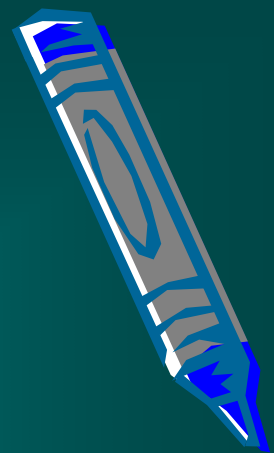

مواد متشکله بادرنجبویه :

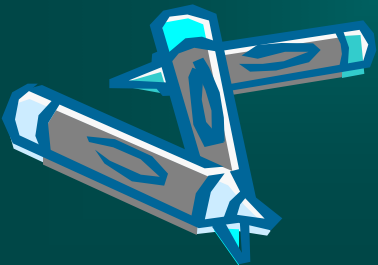

- مهمترین ترکیب در بادرنجبویه اسانس آن می باشد که دارای رنگ زرد بوده و بوئی مطبوع شبیه لیمو دارد.
- تا کنون بیشتر از هفتاد ترکیب مختلف در اسانس بادرنجبویه شناسایی شده است که آنها را در دو دسته عمده منوترپنوئیدها و سس کوئی ترپنوئیدها می توان تقسیم بندی نمود .

- سیتونلال ۴۰ %
- سیترال آوب ۳۰ %
- لینالول ، ژرانیول ، ژرانیل استات و بتا کاریو فیلن ، ... مهمترین ترکیبات تشکیل دهنده اسانس بادرنجبویه هستند .

بادرنجبویه علاوه بر این دارای فلاونوئید هایی همچون :

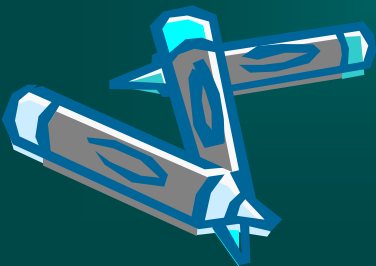
○ لوتئولین — ۷ — گلوکوزید

○ ایزوکورسیتین

○ رامنوزین

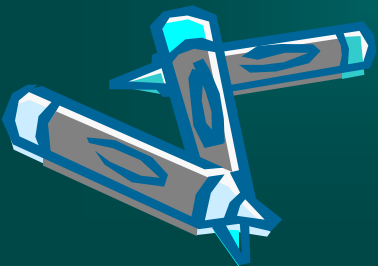
○ آپیگترین

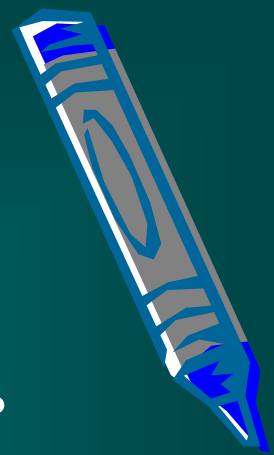
○ رامنوسیتین می باشد .

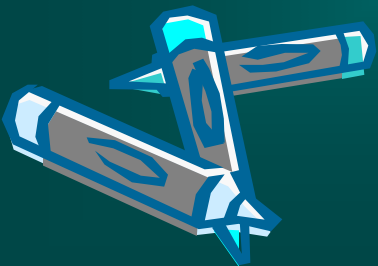
از مواد دیگر موجود در بادرنجبویه که دارای اهمیت هستند می توان به :

- اسید کافئیک
- اسید هیدروکسی بنزوئیک
- اسید هیدروکسی سینامیک
- اسید رزمارینیک
- اسید اولئیک اشاره کرد .

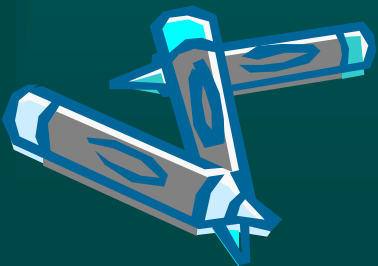
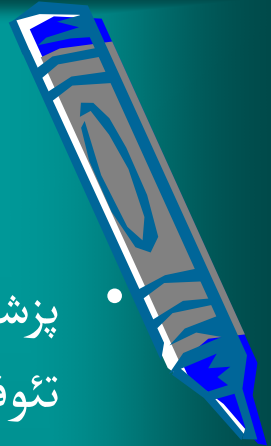

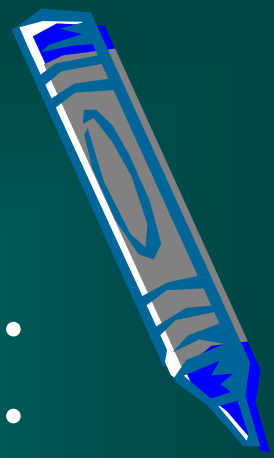
- کامفر
- قند های مختلف
- مواد رزینی
- مواد پکتینی از دیگر اجزاء متشکله گیاه بادرنجبویه می باشند .

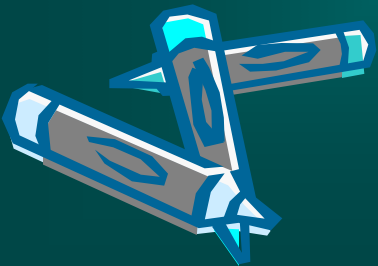
تاریخچه درمانی بادرنجبویه :

- پزشکان و دانشمندان پیشین از بادرنجبویه در آثار خویش نام برده اند چنانکه تئوفراست در قرن چهارم قبل از میلاد ، پلین و کولومل در قرن اول میلادی از آن استفاده می کردند .
- تئوفراست در آثار خود آن را به نام **melissophyllon** و دانشمندان دیگر آن را **abiastrum** نامیده اند .
- دانشمندان اروپایی نظیر **Riviere , Lazare , Feedric Trousseau, Hoffmann** و غیره مصرف آن را برای رفع حالت مالیخولیائی ، طپش قلب ، ضعف حافظه ، سردرد های با منشاء عصبی ، احساس صداهای مبهم در گوش ، سرگیجه و خستگی های روحی به کار می برده اند

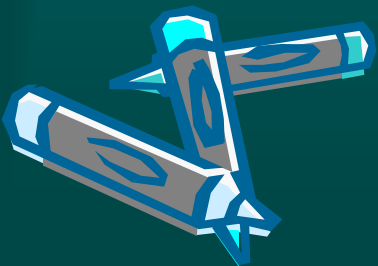
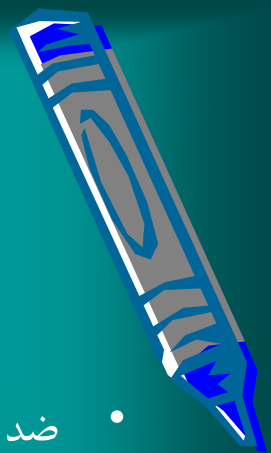

- بادرنجبویه در طب اسلامی نیز مطرح بوده است .
- ابن سینا درباره بادرنجبویه می گوید: در علاج بیماری های بلغمی و سودائی مفید است ، در خوشبو نمودن دهان بسیار مؤثر می باشد و بوی گند دهان را بزدايد ، شادي آور ، توانبخش قلب و علاج خفقان را می کند ، کمک کننده به هضم و داروي سکسکه می باشد
- ابوریحان و هروي و همچنین پزشکان مسلمان به خاصیت آرامبخش بودن و مقوي قلب بودن بادرنجبویه اعتقاد داشته اند و از آن در رفع اضطراب ، کندي ذهن ، هیجان و سردرد های عصبی استفاده نموده اند .

خواص درماني و اثرات بادرنجبويه :

- ضد افسردگي
- محرك جهاز هاضمه
- آرام بخش دستگاه عصبي
- ضد وپروس ، ضد باكتري
- باد شکن
- نيرو دهنده
- تسهيل کننده عمل هضم
- ضد آلرژي ، مقوي قلب
- ضد بلغم و خواب آور
- ضد تشنج
- مسکن
- ضد اسپاسم (اسپاسموليتيک)
- تب بر
- ضد استفراغ
- مقوي معده
- معرق
- صفرا بر
- محرك معده

صور داروئي :

• آب بادرنجبويه

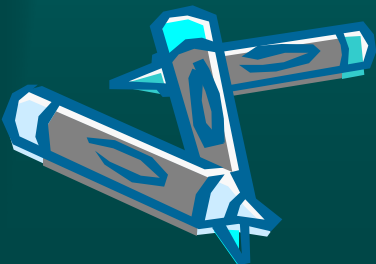
• مرهم

• کمپرس

• جوشانده يا شربت بادرنجبويه

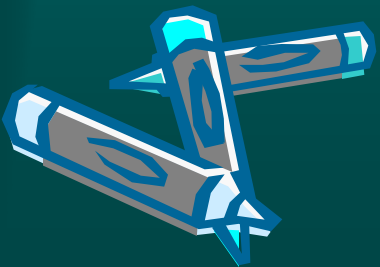
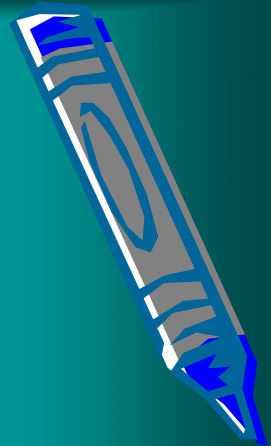
• ضماد برگ

• داروهای موجود در بازار

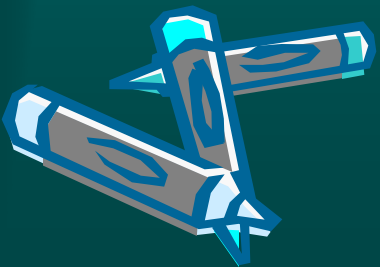
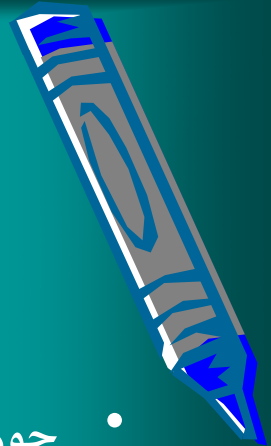
محل رویش :

- در اطراف تهران ، پس قلعه در ارتفاعات ۱۵۰۰ تا ۱۸۰۰ متری ، نزدیک دربند ، کرج ، قزوین ، گرگان (جنگل گلستان در ۷۰۰ متری ، گنبد کاووس) ، آذربایجان ، کرمانشاه ، لرستان ، گیلان رویش دارد

تناوب کاشت :

- چون بادرنجبویه چهار تا پنج سال در يك منطقه باقي مي ماند ، لذا انتخاب زمين مناسب و همچنين تناوب کشت مناسب با ساير گياهان ضرورت دارد .
- اگرچه بادرنجبویه را با هر گياهي مي توان به تناوب کشت کرد ولي بهتر است با آن دسته از گياهاني کشت شوند که نه تنها سبب گسترش علف هاي هرز نشوند بلکه دوره رويشي کوتاهي نیز داشته باشند تا پس از برداشت فرصت کافي براي آماده سازي زمين وجود داشته باشد .

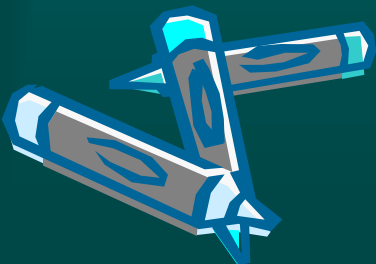
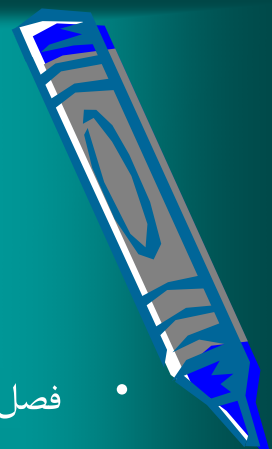

مواد و عناصر غذایی مورد نیاز :

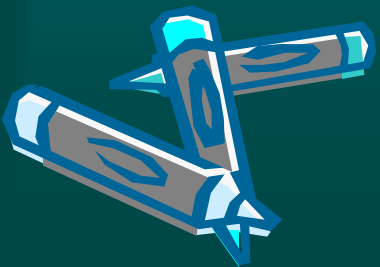
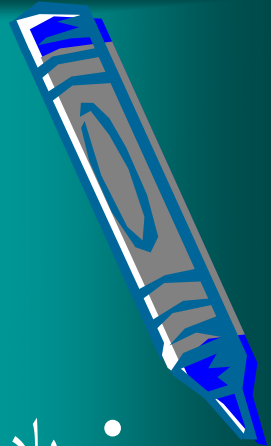
- فصل پائیز قبل از کاشت و هنگام آماده ساختن زمین افزودن کود های حیوانی کاملاً پوسیده به مقدار ۲۵ تا ۳۰ تن در هکتار نقش عمده ای در افزایش عملکرد دارد . پس از افزودن این مقدار کود با انجام شخم مناسبی باید آن را به عمق ۲۵ تا ۳۰ سانتی متری فرو برد .

- افزودن کود های شیمیایی به خاک های مختلف متفاوت است و به شرایط اقلیمی و بافت خاک بستگی دارد .

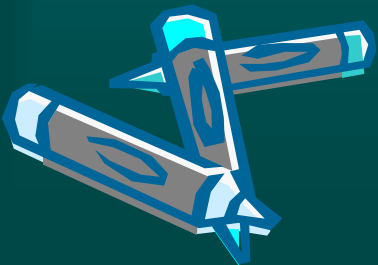
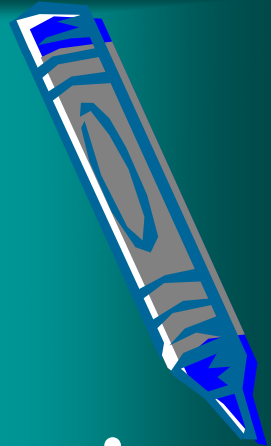
روش کاشت :

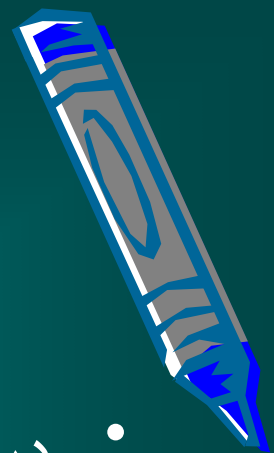
- بادرنجبویه را می توان توسط بذر یا از طریق رویشی تکثیر کرد .
- تکثیر توسط بذر به دو روش مستقیم و غیر مستقیم انجام می گیرد .
- تکثیر رویشی هم از طریق تقسیم بوته انجام می گیرد .

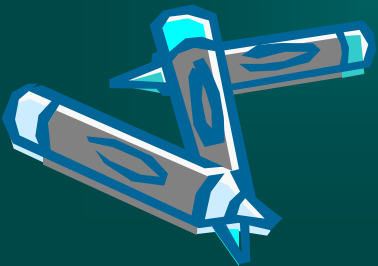
آماده سازي خاك :

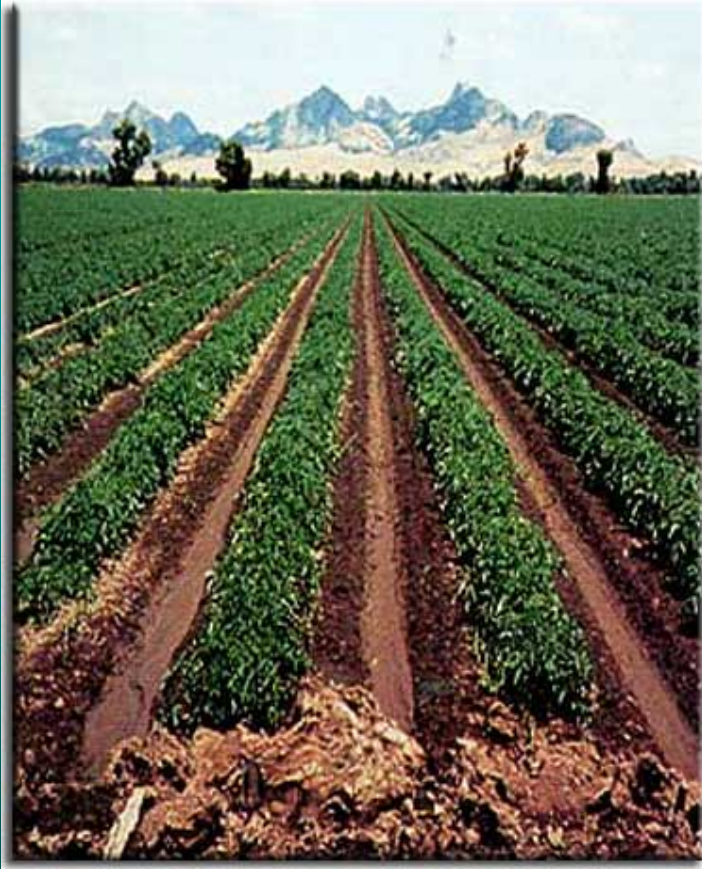
- در صورتي كه به كاشت مستقيم بذر در زمين اصلي اقدام مي شود ، كار زيادي بايد روي اين زمين ها انجام داد . به طوري كه اين زمين ها فاقد هر گونه علف هرز و يا بذر آنها باشد . از اين رو قبل از كاشت بايد مبارزه شيميايي و مكانيكي با علف هاي هرز انجام گيرد .

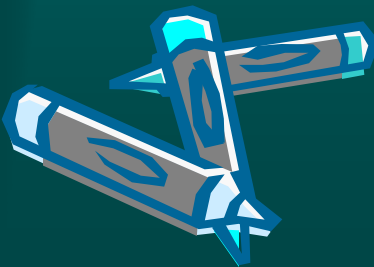
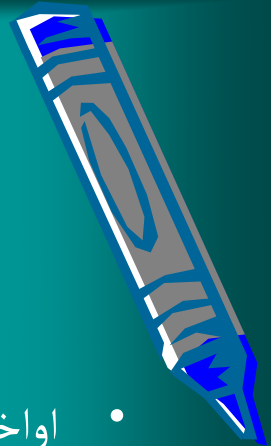
- در صورتی که تکثیر به روش غیر مستقیم صورت گیرد (انتقال نشاء از خزانه به زمین اصلی) زمین باید فاقد هر گونه پستی و بلندی و سنگ و کلوخ باشد .
مدت کوتاهی قبل از کشت و در فصل بهار باید به وجین علف های هرز اقدام نمود .

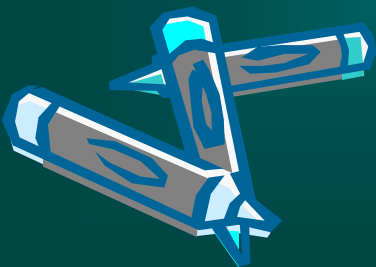

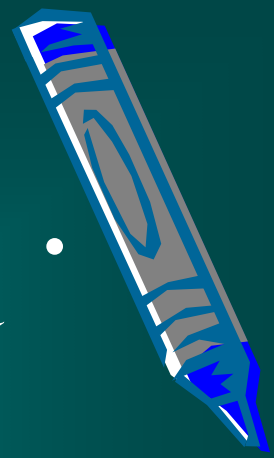
تاریخ و فواصل کاشت :

- اواخر پائیز (آذر) زمان مناسبی برای کشت مستقیم بذر در زمین اصلی است . در این صورت ۶۰ سانتی متر فاصله ردیف های کاشت از یکدیگر مناسب می باشد . عمق بذر موقع کاشت باید ۵/۰ تا ۱ سانتی متر باشد . در کشت مستقیم ، بذر مورد نیاز برای هر هکتار زمین ۸ تا ۱۰ کیلوگرم است .

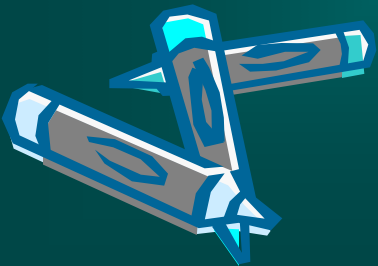
در کشت غیر مستقیم ، زمان مناسب برای کشت بذر در خزانه هوای آزاد اواسط بهار (اواخر فروردین ، اوایل اردیبهشت) می باشد ولی زمان مناسب برای کشت بذر در خزانه زیر پلاستیک اواخر زمستان (اواخر بهمن) خواهد بود . در کشت غیر مستقیم (اعم از خزانه هوای آزاد یا زیر پلاستیک) فاصله ردیف ها از یکدیگر ۲۵ تا ۳۰ سانتی متر و عمق بذر ۵/۰ سانتی متر مناسب است . برای هر هکتار زمین به ۵/۰ کیلوگرم بذر با کیفیت مطلوب نیاز است . از هر متر مربع محیط خزانه می توان ۲۵۰ تا ۳۰۰ نشاء به دست آورد

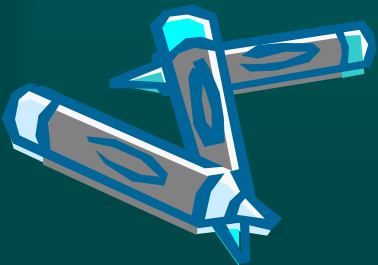
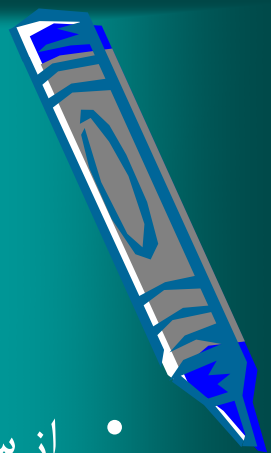
- اواخر تابستان (شهریور) زمان مناسبی برای انتقال نشاء از خزانه هوای آزاد و اواسط اردیبهشت ماه نیز زمان مناسبی برای انتقال نشاء از خزانه زیر پلاستیک به زمین اصلی است.

- کشت غیر مستقیم نشاء ها در ردیف هایی به فاصله ۵۰ تا ۶۰ سانتی متر به زمین اصلی منتقل می شوند . فاصله دو بوته در طول ردیف ۳۰ تا ۴۰ سانتی متر مناسب است برای هر هکتار زمین به ۵۰ تا ۶۵ هزار نشاء نیاز است . زمان مناسب برای تکثیر رویشی بادرنجبویه اواخر تابستان (اواسط شهریور) می باشد

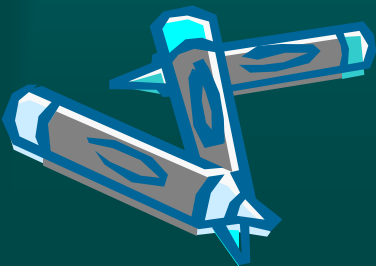
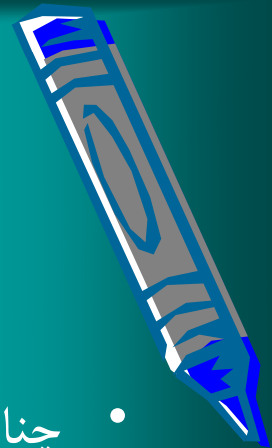
برداشت محصول :

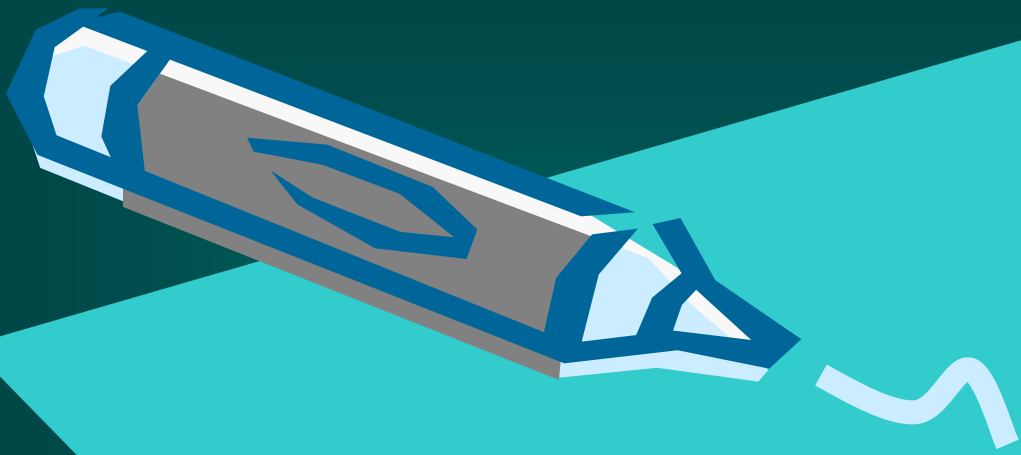
- از سال دوم رویش می توان محصول را برداشت کرد . در سال اول یکبار ولی از سال دوم به بعد دو و یا حتی سه مرتبه پیکر رویشی بادرنجبویه را می توان برداشت کرد .
- زمان مناسب برای اولین برداشت ، مرحله گلدهی (اواخر تیر) است . دومین برداشت معمولاً اواسط شهریور انجام می گیرد .
- چنانچه شرایط اقلیمی مناسب باشد اواخر مهر ماه نیز می توان سومین برداشت را انجام داد .

جمع آوري بذر :

- چنانچه هدف از کشت جمع آوري بذر باشد ، محصول را یکبار برداشت مي کنند و آن هنگامی است که بذر ها می رسند .
- جمع آوري بذر گیاهانی که ساقه آنها روی زمین افتاده باشد مناسب نیست زیرا کیفیت رویشی نامناسبی دارند .
- بذر گیاهان از اوایل شهریور به تدریج می رسند . از آنجا که بذر های رسیده به اطراف پراکنده می شوند لذا قبل از رسیدن باید آنها را جمع آوري نمود .
- عملکرد بذر ۱۵۰ تا ۳۰۰ کیلو گرم در هکتار می باشد

باتشكر

